

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XXII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

VI. Ex iis quæ dicta sunt colligi potest eam Hilario Papæ & Episcopis Gallicanis mentem fuisse ut debitam antiquis canonibus in veteri collectione comprehensis reverentiam custodirent, & ut suos tantum conderent ad interpretationem & supplementum antiquorum, quibus derogari non poterat. Canones itaque novi secundum auctoritatis gradum obtinebant post antiquos; quia Concilia regionalia cedere debent Conciliis plenariis Ecclesiæ universalis, ut sanctus Augustinus scribit: *Ipsa Concilia*, inquit, *quæ per singulas regiones vel provincias fiunt, plenariorum Conciliorum auctoritati quæ fiunt ex universo orbe Christiano sine ullis ambagibus cedunt.* Quare Agobardus Archiepiscopus Lugdunensis præclare dicebat de Canonibus Ecclesiæ Gallicanæ, canonum Gallicanorum sanctiones non esse passim æquali auctoritate recipiendas, ut *Nicani, Chalcedonensis, & ceterorum generalium ex totius mundi consensu congregatorum & receptorum; sed, quia congrua veneratione pro causis necessariis, quarum definitiones in illis generalibus non inveniuntur, fides sit eis adhibenda religione debita.* Canones illos vocavi novos post Concilium Vasense anni DCCCX. cujus ea sunt verba ex præfatione: *Et quamvis omnia quæ à sanctis sacerdotibus vel clericis observari debeant & antiqui & novelli canones continere probentur &c.*

VII. Eorum canonum collectio fiebat qui conditi erant ab universa Ecclesia Gallicana, vel à quadam ejus portione, sive in regno Vvisigorthorum, Burgundionum, aut Francorum, sive etiam in provincia Gallicana regni Italiæ, in qua habitæ fuere Synodi Arausicanæ & aliæ quædam provinciales; hique canones recipiebantur ab Episcopis aliarum provinciarum, confecta collectione sub nomine Gallicanorum Canonum. Id docet epistola encyclica Cæsarij Episcopi Arlatensis data anno quingentesimo trigésimo quarto, qui adducit canones à Ioanne secundo Papa missos ad significandam pœnam crimini debitam quod Episcopo Reienti Contumelioso objiciebatur, qui descripti sunt ex Collectione Dionysiana: quibus addit Cæsarius canonem nonum Concilij Nicæni, & dein titulum hunc apponit: *Incipiunt Tituli Canonum Gallicani.* Addit quoque canonem quartum Valentini, nonumque Concilij primi Aurelianensis, tum CCCII. Arausicani primi, & CCCIII. Concilij Epauensis. Demum his verbis epistolam suam concludit: *Eccc manifestissimè constat quia secundum quod & Tituli antiquorum patrum, --- sed & Canones Gallicani continere videntur, Clerici in adulterio deprehensi, aut ipsi confessi,*

aut ab aliis revicti, ad honorem redire non possunt.

Ecclesiarum communicatio efficiebat ut in Hispaniis quoque vim legis obtinerent Canones Gallicani; ut patet ex Concilio Tarraconensi habito anno DCCVII. quod eos recipit quoad monachorum statum: *Canonum autè omnia Gallicanorum, inquit, de eis constitutione servata.*

Vide Notabilem
Erij ad Agobardum
pag. 10.

CAPVT XXII.

Synopsis.

I. Ad executionem publicam canonum necessaria erat auctoritas regia, & iussio. Confirmatio canonum decernenda est à Principe cum cognitione cause.

II. Imperatores confirmaverunt Concilia Oecumenica. Theodosij confirmationem petiit secunda Synodus Oecumenica.

III. Synodus Aurelianensis prima tractavit de Titulis à Clodoveo Rege propositis, à quo Episcopi petunt confirmationem canonum. Actum id à Clodoveo ad exemplum Theodosij.

IV. Insignis est locus è Synodo CP. sub Mena ad probandam in hac materia Principum auctoritatem.

V. Iustinianus Concilio Quinto proposuit materiam quæ tractanda erat.

VI. Synodus Aurelianensis secunda est exemplum veterum Conciliorum. Eam Clodoveus confirmavit, tamen editum ejus non extat. Cur necessaria confirmatio Principum.

VII. Expenditur editum Clotarij Regis pro confirmatione canonum Concilij Parisiensis quinti. De electionibus Episcoporum. De venia Clericorum. De eorum causis. Quinam sint juniores Ecclesia. Crimina privilegiata. De statu libertorum. Editum illud decretum est ex sententia & consilio Episcoporum & optimatum regni. Quare summo applausu acceptum est à personis ecclesiasticis. De raptoribus viduarum aut monialium.

VIII. Post conditos canones, agebatur de judiciis causarum.

IX. In Conciliis generalibus tractabantur cause communes, id est, magni momenti. Imperatores dare poterant iudices ecclesiasticos in causa ecclesiastica. Non licebat excedere terminos causarum in Synodo propositarum à Principe. Probatur variis exemplis.

SE D præter modificationem à me paulò antè explicatam circa convenientiam novorum & antiquorum canonum, necessarium insuper erat, ad executionem eorum publicam, ut Regum nostrorum auctoritate firmarentur. Quo in capite ij jure Imperatorum utebantur, quibus successerant in provinciis quæ, cadente Imperio, regni Francorum coronæ cesserant. Episcopi verò Gallicani eundem ordinem servabant quem veteres Episcopi in Conciliis universalibus congregati tenuerant, petendo nimirum confirmationem decretorum ab Im-

Vide lib. 2. c. 10.
& seqq.

Vide lib. 4. c. 5.
6. 1.

Agobardus in lib. ad Cæsarium cap. 11.

Vide supra lib. 1. cap. 4. 5. 6.

Vide supra lib. 1. cap. 4. 5. 6.

Vide supra lib. 1. c. 4. f. 6.

Vide supra lib. 1. c. 4. f. 6.

Vide supra lib. 1. c. 4. f. 6.

peratoribus, sive pro damnatione hæreseos, sive etiam pro constitutione disciplinæ ecclesiasticæ. in quibus tamen discrimen observare licet. Nam vis & robor definitionum in materia fidei non pendent ab auctoritate Principum, sed ab ecclesiastica: quæ sola potest judicare de jure, & ad quam pertinet inquirere an opinio quæ controvertitur, hæretica sit, an orthodoxa; adeo ut, quoad hoc, nullæ aliæ sint auctoritatis regiar partes, quum decreta de fide confirmat, nisi ut supremam tuitionem impertiat executioni rerum judicatarum, sitque poenis ecclesiasticis addat seculares, exilij videlicet, publicationis, & ultimi supplicij. Quantum autem ad canones; cum ij legum loco sint, & instituta perpetua, quæ spectant ad subditos Principum, sive Clericos, sive laicos, novamque politiam introducant in dispositionem civilem, valde interest Principum ne eorum antè executionem permittant quàm eos consideraverint, ut sciant an aliquid in eis contineatur quod lædat utilitatem publicam aut jura & tranquillitatem Imperij. Quare confirmatio horum canonum decernenda est à Principe cum cognitione causæ; quandoquidem eis vim legis publicæ in regno tribuit acceptatio & consensus Principis, tanquam capitis populorum, & confirmatio etiam, tanquam Principis qui superiorem non agnoscit.

Vide lib. 1. c. 10.
§. 8.

Vide lib. 1. c. 10.
§. 9. & seqq.

II. Vetus illa consuetudo probari potest tum ex praxi, tum etiam ex edictis Constantini, Theodosij, Marciani, & Iustiniani Imperatorum: qui confirmaverunt decreta Concilij Nicæni, Constantinopolitani, Ephesini, Chalcedonensis, & Constantinopolitani sub Agapeto & Mena. Verùm sufficit, quod ad præsens institutum attinet, epistola synodica Concilij CP. Oecumenici secundi ad Theodosium Imperatorem; in qua patres aiunt se ex officio teneri ad relationem eorum quæ in synodo gesta sunt Principi mittendam; adduntque se damnasse hæreses subortas adversus catholicam fidem, ac præterea quasdam regulas pro disciplina Ecclesiæ constituendas decrevisse, quas epistola adjungunt. Quapropter clementiam Principis orant ut ea confirmare dignetur. *Rogamus itaque tuam clementiam ut per literas quoque tuæ pietatis confirmetur Concilij decretum; ut sicuti literis, quibus nos convocasti, Ecclesiam honore profecutus es, ita etiam finem eorum quæ decreta sunt obsignes.*

III. Quoad verò praxim Ecclesiæ Gallicæ, illustrius exemplum proferri non potest quàm epistola synodica Concilij Aurelianensis primi, quod ceterorum forma & exemplar esse debet. Tractant enim patres de Titu-

lis, id est, Capitibus à Rege propositis, cujus iudicio submitunt canones à synodo conditos, quorum confirmationem petunt. *Quia, inquit in epistola ad Clodoveum Regem, tanta ad religionis catholice cultum gloriosa fidei cura vos excitat ut sacerdotalis mentis affectu Sacerdotes de rebus necessariis tractatos in unum colligi jusseritis, secundum voluntatis vestra consultationem & titulos quos dedistis ea qua nobis visum est definitione respondimus; ita ut si ea qua nos statuimus etiam vestro recta esse iudicio comprobantur, tanti consensus Regis ac Domini majori auctoritate servanda tantorum firmet sententiam Sacerdotum.* At non fortuito, aut per occasionem, synodus deliberat de materia à Rege proposita, sed quia inter jura regia & hoc etiam extremum est ut Conciliorum cognitionem Principes intra certos limites coërceant, servato quoque ordine præscripto. Modus hic agendi deprehenditur in literis Imperatoris Theodosij pro convocatione Concilij Ephesini primi atque item secundi, in quibus præscribit materias de quibus tractari oporteat. Praxis autem illius instituti extat in Chalcedonensi Synodo; quæ coacta quidem erat ad definiendam causam fidei, sed cum ad causarum particularium iudicium ventum est, sive adversus Dioscorum, sive aliam ob causam, tum in Actis leguntur nonnullorum libelli Marciano Imperatori oblati petentium ut eorum causæ judicentur in Concilio unâ cum rescripto Principis.

IV. Singularis est in hac materia auctoritas Concilij CP. sub Mena. Imperator Iustinianus in ea urbe synodum congregaverat anno dxxxvi. ex Episcopis quatuor patriarchatum Ecclesiæ orientalis ad iudicandas accusationes quas adversus Anthimum Episcopum Trapezuntinum proponebat Marianus Archimandrita. Postquam is iudicio synodi dejectus fuit, Episcopi patriarchatus Antiocheni, itemque nonnulli alij Episcopi, monachi, ac Clerici, enixè & cum acclamationibus extraordinariis à Mena Patriarcha efflagitarunt ut statim sententiam damnationis & anathema pronuntiaret adversus Severum Episcopum Antiochenum, Petrum Episcopum Apameæ, & Zoaram monachum, complices hæreseos Anthimi. At Menas, qui videbat literas Principis pro convocatione Concilij, solius Anthimi mentionem facere, respondet referendum esse de hac petitione ad Principem. Nam, addidit ille, *nihil eorum quæ in sanctissima Ecclesia moventur convenit fieri præter sententiam & iussum ipsius. Rogamus itaque vestram caritatem in presentiarum quiescere, ut nos tempus accipiamus referre ad pias suas aures ea quæ à vobis exclam-*

lib. 1. c. 10.
§. 11.

lib. 1. c. 10.
c. 11.

mata fuerunt. Tum in Aëione quinta extant libelli Iustiniano oblatis ab Episcopis secundæ Syriæ & ab Archimandritis, quibus eum orant ut jubeat Menæ Patriarchæ & synodo ut judicium peragant adversus illos hæreticos. Post quæ mandatum Principis exiit, delatum ad synodum *per Theodorum Referendarium, qui detulit pium ejus mandatum, quo jubet sanctæ vestre synodo ut ea omnia discutiat quæ libello continentur; ut aiunt monachi in libello suo ad synodum.*

V. Eo fundamento patres Concilij Quinti Oecumenici Vigilium Papam per Legatos orarunt ut ad synodum accederet, simul cum iis tractaturus de Tribus Capitulis. Materia enim isthæc proposita Concilio fuerat ab Imperatore Iustiniano in literis convocationis. *Adhortantes verò cum (id est, Vigilium) convenire unà nobiscum, & tractare & disponere de Tribus Capitulis, de quibus piissimus Imperator nos ejusque beatitudinem in scriptis interrogavit.*

VI. Ex quibus colligi potest patres Concilij Aurelianensis secutos esse exemplum obsequij Principibus exhibitum ab antiquis Episcopis. Quare dubitandum non est quin Clodoveus synodum illam confirmaverit, tametsi edictum ejus non extet, quod ea Principes ab Episcopis discere debeant quæ ad doctrinam fidei vel morum spectant, ut *audiant ex ore patrum quod sacrum est, ut ait Concilium quintum Aurelianense in præfatione.* Tenentur enim præterea Principes auctoritate sua exteriori fulcire documenta quæ consentanea sunt sacra Scripturæ & traditioni. Canones autem de disciplina conditi confirmari debent pro bono status ecclesiastici, qui regis protectioni subjacet.

Caremus aliorum Principum edictis pro confirmatione canonum datis; quod sufficere persæpe crederent si eos verbo firmerent, eorumque executionem permitterent. Attamen non adeo sumus infelices in hac quoque parte quin supersint illustria aliquot exempla hujus moris. Primum enim proferri potest declaratio Episcoporum in urbe Pictavensi congregatorum anno D X C. ad judicandam causam monialium Pictavensium, qui aiunt causas religionis communicandas esse Regibus regionis, ut illis quodammodo socientur, & eorum decreto firmentur: *Propitia divinitate piis atque catholicis populo datis Principibus, quibus concessa est regio, reverentissime causas suas patefacit religio, intelligens, sacrosancto participante Spiritu, eorum qui dominantur se sociari & constabili decreto.*

VII. Edictum Clotarij Regis, quo canones Concilij Parisiensis habiti anno D C X V. confirmantur, expressius ostendit non so-

lùm Principes confirmasse canones in synodis editos, sed etiam eis addere solitos modificationes, in iis præcipuè capitibus quæ vim auctoritatis regis & jurisdictionis secularis infringebant. Edixerat Concilium illud, in primo canone, Episcopum esse eligendum à Metropolitanò & Episcopis comprovincialibus, itémque à clero & populo civitatis. Si verò aliquis *potentiâ* ordinaretur, ejus ordinationem fore nullam. Ei canoni, qui novare tentabat adversus antiquos canones & jura regia, modificationem adhibet edictum Clotarij. Quippe jubet ut electio fiat à clero & populo, non autem à Metropolitanò & comprovincialibus Episcopis, à quibus ordinationem peragi præcipit juxta antiquos canones. Ad conservanda autem jura regia, quorum dignitatem violare velle videtur synodus vocem *potentiâ* usurpando, jubet ut si electus fuerit dignus, ordinetur secundum mandatum Principis; vel certè si è palatio eligatur, juxta merita doctrinamque suam ordinetur. Ceterùm ea modificatio iis verbis concepta est quæ simul canonis confirmationem continent: *Idcoque definitionis nostre est ut Canonum statuta in omnibus conserventur, & quod per tempora ex hoc prætermisum est, vel dehinc perpetualiter observetur; ita ut Episcopo decedente, in loco ipsius qui à Metropolitanò ordinari debet cum provincialibus, à clero & populo eligatur. Et si persona condigna fuerit, per ordinationem Principis ordinetur. Vel cerie si de palatio eligatur, per meritum persone & doctrine ordinetur.*

Canone tertio prohibetur Clericis, sub pœna depositionis, ne Principem aut ullam aliam potestatem adeant, omisso proprio Episcopo; nisi si ad eos accedant pro obrendenda venia. Clausula illa duo quædam significat, veniam scilicet criminis, quoad leges publicas, & postulationem Episcopo faciendam pro indulgentia, remissione, aut moderatione pœnitentiæ. Exemplo esse potest Childebertus, qui Episcoporum clementiam imploravit pro Chrodielde & Basina apud Gregorium Turonensem, itémque Rex Sigismundus pro Stephano in Concilio Lugdunensi. At edictum addit recipiendum esse Clericum ab Episcopo suo, si Principis epistolam ad eum deferat, quacunque tandem de causa Principem imploraverit: *Et si pro qualibet causa Principem expetierit, & cum ipsius Principis epistola ad Episcopum suum fuerit reversus, excusatus recipiatur.* Hac modificatione edicti Clotarij usus est Carolus Calvus anno octingentesimo quadragesimo tertio in causa Presbyterorum Septimaniæ, qui opprimi se à suis Episcopis querebantur;

Gregor. Turon.
lib. 10. c. 10.
Concil. Lugdan.
ann. 517.

Greg. Turon.
lib. 10. c. 10.

Capitulum Tolof.
6. 12.

Vt Episcopi nullam inquietudinem sive exprobrationem Presbyteris, aut aperte ingerendo, aut alia qualibet occasione machinando, pro eo quod se ad nos hac vice reclamare venerunt, inferant; quia longa oppressio hujusmodi itineris eos fecit subire laborem.

Canon quartus magni momenti est ad extollendam jurisdictionem ecclesiasticam in detrimentum secularis. Ejus hæc sunt verba: *Vt nullus Iudicum neque Presbyterum neque Diaconum vel Clericum ullum aut Iniores Ecclesia sine scientia Pontificis per se distringat, aut damnare presumat. Quod si fecerit, ab Ecclesia cui injuriam fecisse dinoscitur tandem sit sequestratus quandiu reatum suum corrigat & emendet.* Quid Episcopi velint rectè explicat hic canon. At edictum causas distinguit, & utriusque jurisdictionis terminos accuratè admodum præscribit. Nam discrimen esse docet inter causas civiles & criminales, itè que inter Presbyteros, Diaconos, & Clericos inferioris ordinis. De causis civilibus Clericorum, cujuscunque ordinis sint, seculares iudices non posse cognoscere, nisi si causa citra omnem controversiam fuerit evidens & manifesta; exceptis nihilominus Presbyteris & Diaconis, quorum omnes causæ civiles ab Episcopis eorum omnino judicandæ sunt. Quoad causas verò criminales omnium Clericorum, si capitales essent, examinandas esse à iudicibus secularibus simul cum Episcopis. Quod si causa vertatur inter hominem Ecclesiæ addictum, cujusmodi viros *Iniores Ecclesiæ* vocat hic canon, & hominem liberum, judicandam esse in audientia publica à Præposito Ecclesiæ & iudice publico. Hæc sunt verba edicti: *Vt nullus iudicum de quolibet ordine Clericos de civilibus causis, præter criminalia negotia, per se distringere aut damnare presumat, nisi convincitur manifestus; excepto Presbytero, aut Diacono. Qui verò convicti fuerint de crimine capitali, juxta Canones distringantur, & cum Pontificibus examinentur. Quod si causa inter personam publicam & homines Ecclesiæ steterit, pariter ab utraque parte Præpositi Ecclesiarum & iudex publicus in audientia publica positi ea debeant judicare.* Causas criminales iudicibus secularibus reservaverat Concilium Matisconense primum anno D L X X X I. cujus ea sunt verba in canone septimo: *Absque causa criminali, id est, homicidio, furto, aut maleficio.* Synodus verò Pictavenfis, apud Gregorium Turonensem, crimina capitalia his tribus vocabulis comprehendit, *adulterium, homicidium, & maleficio.* Verùm materia hæc non est hujus loci. In præsentiarum satis erit adnotare modificationem canonis edicto Clotarij introductam: cui accepta referri debet

Greg. Turon.
lib. 10. Cap. 16.

origo instituti quo Clericos gravium criminum reos, quæ nunc *privilegiata* dicuntur, à iudice ecclesiastico & seculari conjunctim iudicari apud nos invaluit.

Canon quintus Episcoporum jurisdictioni absolutè submittit quæstiones de statu & libertate libertorum, adeo ut Episcopis licere edicat eos excommunicatione plectere qui libertos revocare conarentur ad pristinam servilem conditionem, nisi rationem actus sui reddant Episcopo aut Præposito Ecclesiæ. Edictum verò nihil Episcopo tribuit præter protectionem libertorum, & ut præfens sit in iudicio quod in ea causa feret iudex publicus: *Libertos à Sacerdotibus juxta textus chartarum ingenuitatis suæ defendendos, nec absque præsentia Episcopi aut Præpositi Ecclesiæ esse judicandos, vel ad publicum revocandos.* Ceterùm hujus loci auctoritate modificatus quoque censeri potest canon septimus Concilij Matisconensis secundi, quod omnem iudicibus secularibus cognitionem ademit in hac materia, nisi si Episcopo visum fuerit eos in audientiam accedere.

Si edictum illud extaret integrum, alias proderet modificationes aut explicationes jurium regiorum; & fortassis ob similem diligentiam amissa sunt edicta aliorum Principum. Ex hoc autem edicto colligi potest Reges confirmasse decreta Conciliorum cum cognitione causæ, tum non ita severè accipiende esse verba canonum, quando de jurisdictione seculari agunt, ut ab iis discedere nefas esse putemus vel transversam unguem; contra, æquum esse ut explicentur, ac terminis quibusdam circumscribantur, eaque modificatio adhibeatur quæ legibus antiquis & Principum possessioni congruat, ne regia auctoritas detrimentum patiarur. Ea porro regula in primis uti oportebit quoad posteriorum seculorum Concilia, quæ maximè tentarunt imminuere regiam potestatem in res & personas ecclesiasticas.

Sed observandum haud dubiè est, edictum illud Clotarij, quo nonnulla alia capita continentur, latum non esse per vim, sed ex sententia & consilio Episcoporum & optimatum regni, ut ex ipsis edicti verbis constat: *Quicumque verò hanc deliberationem, quam cum Pontificibus vel tam magnis viris optimatibus aut fidelibus nostris in synodali Concilio institimus, temerare præsumpserit, in ipsum capitali sententia iudicetur; qualiter alij non debeant similia perpetrare. Quam auctoritatem vel edictum perpetuis temporibus valiturum, manus nostræ subscriptionibus decrevimus roborandum.* Adeo autem acceptum illud fuit personis ecclesiasticis ut Synodus Remensis congregata

gata anno D C X X X. excommunicationi sub-
dat iudices qui aut canones ipsos in con-
temptum hujus edicti aut edictum ipsum
violabunt. Solebat enim disciplina illius se-
culi, quo pœnitentiæ publicæ in usu erant,
eos iudices aliâve personas, ex consensu
Regum, excommunicatione plectere quos
eorum edicta pœnæ capitali subijciebant.
Judices, inquit Synodus Remensis, *qui super*
auctoritate & edicto dominico canonum statuta
contemnent, vel edictum illud dominicum quod
Parisus factum est violaverint aut contempse-
rint, placuit eos communionem privari. In ejus-
dem Concilij Remensis canone X X I I I.
excommunicantur ij qui *viduas vel puellas*
Domino consecratas rapuerint etiam per aucto-
ritatem regiam. Quod ea de causâ præcipi-
tur, quoniam edictum Clotarij irrita esse
decernit hujusmodi rescripta, & raptores
qui sibi jungunt moniales pœnæ capitali
subjicit.

V I I I. Postquam canones conditi erant,
de causarum judiciis agebatur. Id docet ca-
non primus Concilij Arvernensis habiti an-
no D L V. relatus in Decreto Ivonis Carno-
tensis: *In primis placuit ut quoties secundum*
statuta patrum sancta synodus congregatur, nul-
lus Episcoporum aliquam prius causam suggerere
audeat quam ea que ad emendationem vite,
ad severitatem regule, ad anime remedia perti-
nent.

I X. Existimandum est causas in his Con-
ciliis tractari consuevisse secundum distin-
ctionem in canonibus Africanis prolatam,
id est, in eis tractatum non fuisse nisi de
causis communibus & magni momenti, ve-
luti fidei, disciplinæ, aut accusationum ad-
versus Episcopos, sive instituta illæ essent
ob eorum mores, sive etiam ob vitia ordina-
tionum. Iam enim ostendi auctoritate quam-
plurium canonum Ecclesiæ Gallicanæ cau-
sas Presbyterorum & aliorum Clericorum,
atque etiam causas civiles Episcoporum,
judicari solitas in synodis provincialibus ci-
tra appellationem. Sed præter accusatio-
nes adversus Episcopos nonnullæ etiam cau-
sæ magni momenti in synodo diversarum
provinciarum judicabantur jussu Princi-
pum. Exemplo erit gravis controversia quæ
exarsit inter Chrodieldem filiam Chariber-
ti Regis monialem in monasterio beate
Radegundis Pictavensis & Leuoveram
Abbatissam: quæ controversia judicata est
in Concilio Pictavensi ab Episcopis quos
ea de causâ congregaverant Guntramnus
& Childebertus Reges. In epistola autem
sua ad Reges missa, qua eorum sententia
continetur, Episcopi confitentur se congreg-
atos esse ab iis ad iudicium illius causæ; ne-

Tom. II.

que altiùs scrutantur an Regibus liceat ju-
dices ecclesiasticos dare in causâ ecclesiasti-
ca, quòd intelligerent canonem centesi-
mum quartum Africanum eam auctorita-
tem agnovisse in Imperatoribus. Igitur ju-
dicium fertur, non solum à Metropolitano
provincia, sed etiam ab Episcopis alie-
narum provinciarum ad unicam hanc cau-
sam judicandam congregatis jussu Princi-
pum, ad cujus solius cognitionem coerciti
sunt: *Et quia*, inquit Episcopi, *ex jus-*
sione potestatis vestre, cum ad Pictavam civi-
tatem pro conditionibus monasterij sanctæ recor-
dationis Radegundis convenimus, ut altercatio-
nes inter Abbatissam ejusdem monasterij & mo-
nachas ipsi disceptantibus agnoscere deberemus,
evocatis partibus &c. In calce autem episto-
læ, restituta Abbatissa, excommunicatis-
que Chrodielde & complicibus ejus, ad-
dunt: *Hac nos pro vestra jussione, quod ad*
ecclesiasticum spectat ordinem, circumspectis ca-
nonibus, absque personarum aliqua acceptione,
sugerimus peregisse. Venia tamen eis data
est, rogante Childeberto Rege, in Con-
cilio quod eodem anno convenit in civi-
tate Merensi: *Vtrisque Rex veniam imperti-*
ri deprecatus est; & sic in communionem re-
cepte.

Examen Regulæ sancti Columbani, quam
multi arguebant superstitionis, peractum
est anno D C X X V I I. in Synodo generali
Episcoporum regni Burgundici, quod com-
plectebatur medietatem ferè provinciarum
Galliæ, ab Episcopis à Clotario Rege con-
vocatis, qui statuit ut *synodali examinatione*
probarentur. Infrà: *Tunc emanante regali au-*
thoritate, multi jam Burgundie Episcopi in sub-
urbio Matisconensis urbis conveniunt.

Audoenus Rothomagensis Archiepisco-
pus narrat in vita sancti Eligij quendam hæ-
reticum Monothelitam è Græcia profu-
gum, in Galliam se contulisse, & apud
Augustodunensem urbem clanculum do-
cuisse pravam suam doctrinam, Regemque
Clodoveum secundum congregasse Conci-
lium apud urbem Aurelianensem anno
D C X L V. in quo hæreticus ille damnatus
fuit, & pulsus è regno, exemplaque sen-
tentia adversus ipsum lata per singulas civi-
tates commeasse.

Quinquennio post, id est, anno sexcen-
tesimo quadagesimo nono, eam hæresim
Martinus Papa primus damnavit in Con-
cilio Romano; cujus Acta misit ad Aman-
dum Trajectensem Episcopum, ut ejus cu-
ra damnatio in eo Concilio decreta fir-
maretur consensione Episcoporum illarum
partium in synodo congregatorum: *At-*
que synodali conventionem omnium fratrum &

Kk

Ionas monachus in
vita Eulstifii, relatus
tom. 1. Concil.
Gall pag. 477.

Vita S. Eligij lib. 1.
c. 34.

Martinus PP. in
ep. ad Amandum
Traject. Episc.

coëpiscoporum nostrorum partem illarum effecta, secundum tenorem encyclie à nobis directæ scripta unâ cum subscriptionibus vestris nobismet destinanda concelebrent, confirmantes atque consentientes eis quæ pro orthodoxa fide & destructione hæreticorum vesania nuper exorta à nobis statuta sunt.

CAPVT XXIII.

Synopsis.

I. Hispania iisdem moribus vivebat quibus Gallia. Reges illic convocabant Concilia generalia, eorūque canones confirmabant. Concilium Toletanum tertium convocatum est à Recaredo Rege, qui canones ejus edicto suo confirmavit. Tum temporis Gallia Narbonensis pertinebat ad regnum Hispania. Cinthila Rex confirmavit Concilium Toletanum quintum.

II. Episcopi Hispani distinguebant causas quæ tractanda erant in Concilio generali ab iis quæ pertinebant ad cognitionem Conciliorum provincialium. Probatur ex Concilio Toletano quarto.

III. Concilium Toletanum octavum jubet ne diversitas judiciorum referatur ad Concilium universale Hispaniarum.

I. **V**ERUM ne quis existimet Reges nostros excessisse limites auctoritatis suæ, cum generalia regni Concilia convocabant, eorūque canones confirmabant, adferam exemplum Hispaniarum, in quas eadem praxis introducta est statim atque Recaredus Rex, Gotthicæ stirpis, ejurato Arrianismo, catholicam religionem amplexus est. Is ergo Concilium Toletanum tertium congregavit anno quingentesimo octuagesimo nono, cui interfuerunt Episcopi sex provinciarum Hispaniæ, aut per se, aut per legatos suos, scilicet Toletanæ, Hispalensis, Bracarensis, Emeritensis, Tarraconensis, & Narbonensis, quæ tum pertinebat ad regnum Hispaniæ. Vnde factum ut Concilium illud, irēmque alia generalia, dicatur *Synodus Episcoporum totius Hispaniæ & Galliæ*. Editi sunt in eo Concilio canones XXXII. quos edicto suo confirmavit Recaredus, eorūque titulos ei inseruit: *Capitula enim quæ nostris sensibus placita, & disciplina congrua, à presenti conscripta sunt synodo, in omni auctoritate sive Clericorum, sive laicorum, sive quorumcunque omnium observentur & maneant. Infrà: Has omnes constitutiones ecclesiasticas, quas summatim breviterque perstrinximus, sicut plenius in canone continentur, manere perenni stabilitate sancimus. Subscriptio autem ejus ita habet: Flavio Recaredus Rex hanc deliberationem, quam cum sancta definivimus synodo, confirmans sub-*

scripsi. Tum subscribunt Metropolitanis, Episcopi, & absentium Legati, LXXI. numero. Concilium porrò Toletanum quintum anno sexcentesimo trigésimo sexto edicto suo confirmavit Rex Cinthila.

II. Exemplo Africa & Galliarum, Hispaniarum Episcopi distinguebant causas quæ tractanda erant in Concilio generali ab iis quæ pertinebant ad cognitionem Conciliorum provincialium. Disertè id docet canon tertius Concilij Toletani quarti à Rege Sisenando convocati anno sexcentesimo trigésimo tertio, cui præfuit Isidorus Hispalensis: *Si causa fidei est, aut qualibet alia Ecclesiæ communis, generalis totius Hispaniæ & Galliæ synodus convocetur. Si verò nec de fide nec de communi utilitate tractabitur, speciale erit Concilium uniuscujusque provincia, ubi Metropolitanus elegerit, peragendum.*

III. In Concilio octavo Toletano habito anno DCLIII. jussu Regis Recesvinti, canone XI. nova quædam causa referatur Concilio universali, videlicet cum in quæstione quæpiam reperitur diversitas judiciorum: *Vt illic de diversitate judiciorum protense lites habeant terminum ubi Spiritus sanctus universalem coadunaverit cœtum.* Dein Concilium jubet ut universi canones horum Conciliorum, *generalia statuta*, inviolabiliter observentur.

CAPVT XXIV.

Synopsis.

I. Ignoratio canonum pessumdedit ecclesiasticam politiam sub fine prima Regum nostrorum dynastie. Inde factum ut nonnulla gentes in limite Rheni ad idolatriam converterentur. Ea de causa missus in Germaniam Bonifacius; quem Gregorius secundus Papa commendavit Karolo Martello. Obvoluta erat in regno Austrasiorum consuetudo celebrandorum Conciliorum.

II. Carlomannus Dux Francorum convocavit Concilium Liptinense; cujus etiam decreta confirmavit. Bonifacius, Missus sancti Petri. Decernit autem Carlomannus juxta sanctorum canones.

III. Pippinus convocavit Synodum Suesionensem; cujus canones editi sunt sub nomine Pippini; quemadmodum Liptinenses sub nomine Carlomanni. Solus Pippinus illic decernit confirmationem canonum, cum consilio ceterorum. De appellationibus tanquam ab abusi. Vox illa Vel interdum æquivaleat conjunctioni Et. Setvi Dei, id est, Abbates.

IV. Zacharias Papa cuncta confirmavit quæ apud Liptinas & Suesionem acta fuerant. Auctoritatem suam vocat commonitionem, Principum verò, mediationem. Expenduntur verba Zachariæ.

V. Pippinus Rex synodum Vernensem congregavit. Canone quarto precipitur ut bis in anno celebretur synodus; ubicunque Dominus Rex jussit, in ejus